

HRVATSKA POLJOPRIVREDNA KOMORA
SAVJETODAVNA SLUŽBA
Odsjek Zagrebačke županije
Trg P. Zrinskog 9, 10340 Vrbovec
tel. 01-2791-122, mob. 091-4882-727
e-mail: Damir.Pejakovic@komora.hr

PREPORUKE ZA HRANIDBU MLIJEČNIH KRAVA

OSNOVA HRANIDBE KRAVA:

1. DOVOLJNO KVALITETNE VOLUMINOZNE KRME
 - = kukuruzna silaža tijekom cijele godine (Neophodno: 1 ral silaže na 3 krave)
 - = uvijek dovoljno što bolje krme sa zasijanih livada (Neophodno: 1 ral krme na 1 kravu)
2. PRAVILNO HRANITI KRAVE (nikako sve jednako) PO FAZAMA PROIZVODNOG CIKLUSA:

BREĐE JUNICE I SUHE KRAVE (prvih 5 tjedana suhostaja) do 3 tjedna prije teljenja

- krave prije termina zasušenja hraniti 7 dana samo grubljim sijenom ili slamom
 - zasušenje obaviti odjednom, naglo – problematična vimena tretirati antibioticima za suhostaj
 - koncentriranu hranu ili smjesu (zobanje) u ovoj fazi uopće ne davati
- Primjeri dnevnog obroka za prvih 5 tjedana suhostaja i bređe junice:

1) 9 kg sijena	2) 15 kg sjenaže
2 kg slame	4 kg slame
do 5 kg silaže	do 5 kg silaže

- neophodno je davati i oko 100 grama dnevno posebnog min.-vit. dodatka za suhostaj
- u suhostaju nije dobra preobilna mlada paša, niti djeteline i lucerna (previše kalcija)
- nikako ne davati nikakve druge mineralne dodatke, posebno ne krelu niti sol

BREĐE JUNICE I SUHE KRAVE zadnja 3 tjedna prije teljenja

- postupno uvoditi hranu koju će jesti nakon teljenja (odličnu sjenažu, silažu, zobanje)
 - zobanje po malo uvoditi do 2 kg na dan prije teljenja, ne više !
 - sastav zobanja isti kao i onaj za poslije teljenja (oko 19% proteina), osim vit.-min. dodatka
 - jako je važno da je min.-vit. dodatak poseban za suhostaj (malo kalcija, puno magnezija)
 - nikako ne davati krelu (kalcij) niti sol, niti u smjesu, niti posebno
 - u toj fazi krave i junice ne smiju krasti hranu ispred muznih krava
 - jako je važno da krave i junice zadnja 3 tjedna prije teljenja jedu što više krme
 - zdravlje buraga je presudno, dobro je dodavati 8-10 grama na dan spec. kulture kvasaca
- Dnevni obrok za zadnje dane prije teljenja:

Najbolja silaža i sjenaža (po volji) i nešto odličnog sijena
+ 2 kg zobanja za suhostaj

PROCEDURA NAKON TELJENJA:

- odmah nakon teljenja kravu napojiti s puno (barem 25 litara) tople vode, u kojoj otopite specijalni energetski napitak s elektrolitima, a u zobanje ili u silažu dobro je dodati šaku krede
 - čim prije, najviše u roku 2 sata kravu treba pomusti, ali ne izdojiti sve ako ima previše mljeziva, nego dojiti 5 minuta, ne duže; nakon 6-8 sati ponoviti mužnju - opet 5 minuta
 - tele prvi dan napajati samo mljezivom (kolostrumom) od prvog podoja
 - kravi nakon teljenja treba na sve načine pomagati da odmah nastavi dobro jesti: davati više puta na dan svježu, odličnu krmu, dodavati kvasce, ne uznemiravati je nepotrebno
 - dobro je redovito pratiti tjelesnu temperaturu i na svaki poremećaj brzo reagirati – veterinar
 - na friško oteljenim kravama ne smije se štedjeti vremena ni pažnje kako bi sve od početka dobro krenulo, a posebno apetit – nije dobro da krava bude sama, izolirana od drugih
 - pravilnom hranidbom prije i nakon teljenja (tranzicija) izbjegavaju se u velikoj mjeri metabolički poremećaji (ketoze, acidoze, ležanje nakon teljenja, slab apetit, ...)
- okreni* →

PRVA 3 TJEDNA NAKON TELJENJA

- odmah nakon teljenja krava nastavlja jesti isti obrok kao i prije teljenja, osim što se min.-vit. dodatak u zobanju mijenja u standardni dodatak za laktaciju (s puno kalcija)
- prvi dan nakon teljenja krava mora imati po volji stalno na raspolaganju najbolju krmu koja postoji na gospodarstvu, sjenažu, silažu i sijeno + dodatak 2 kg zobanja na dan (ne više)
- slijedećih 7 dana količina zobanja se postupno povećava (svaki dan oko 1 kg više) pa će tako prvotelka 8. dan po teljenju dobivati 7 kg zobanja, a starija krava 8 kg zobanja (na dan)
- najbolja krma, sjenaža, silaža i sijeno je stalno na raspolaganju po volji, što više - to bolje
- kravu treba „forsirati“ krmom i silažom, a nikako ne zobanjem
- od 8. do 15. dana po teljenju ne povećavati količinu zobanja (ostaje na 7 ili 8 kg na dan), ali uzimanje najbolje krme i silaže krava mora stalno povećavati
- od 15. do 21. dana po teljenju, ovisno o proizvodnji i stanju krave, može se zobanje još povećati i na 10 kg na dan, uz uvjet da uzima koliko god hoće i može najbolje krme i silaže

PRVA POLOVINA LAKTACIJE

- hranidba krava nakon teljenja je daleko najvažnija od svega za konačnu ekonomičnost proizvodnje mlijeka pa je zato izuzetno važno kravama u prvoj polovini laktacije (i dok ne ostanu bređe) dati sve najbolje što je moguće (kasnije može proći i slabiji obrok)
 - najveća opasnost koja u tom razdoblju stalno prijeti je pad apetita i prikrivene, pa čak i izražene acidoze (zakiseljenje buraga) što povlači za sobom niz problema koji odnose novce
 - zato je iznimno važno koncentrirani dio hrane (zobanje) rasporediti u više manjih porcija tijekom 24 sata (jedna porcija najviše 3 kg) i puno pomaže dodavanje spec. kulture kvasaca
 - najmlječnijim kravama mora se uz brdo voluminozne krme davati u drugom mjesecu laktacije i 12 kg zobanja na dan, ali to mora biti u barem 4 obroka
 - sastav zobanja mora se prilagoditi vrsti i kvaliteti voluminozne krme, no, najčešće mora biti barem 18% proteina; jako dobre komponente su i repini rezanci i peletirana lucerna s kojima je dobro zamijeniti dio žitarica radi manje opasnosti od zakiseljenja buraga
 - osnova dobre hranidbe u ovom razdoblju je dovoljno sjenaže i silaže (najkvalitetnije što se ima) na jaslama 24 sata na dan (kad god se uđe u štalu mora biti krme u jaslama)
 - prije jutarnjeg i večernjeg hranjenja mora ostati barem 5% "prebrane, zapuhane" krme i nju treba skloniti i dati niskobredim junicama, a oteljenima dati novu, svježiju krmu
 - u toku dana 2-3 puta prigrtati krmu na jaslama i na sve moguće načine „prisiljavati“ krave da jedu; svaki kilogram pojedene krme više u ovoj fazi zlata vrijedi
 - eventualne promjene sastava obroka (bilo voluminozne krme ili sastava zobanja) mora se provoditi postupno, kroz barem 10-ak dana
 - jako je važno stalno pratiti rezultate hranidbe: količina i sastav mlijeka, kondicija krave, sjaj dlake, oči, sluznice, preživanje, balegu,...
 - najvažnije je da krava dovoljno jede; siguran znak da krava ne jede dovoljno je sadržaj proteina u mlijeku manji od 3,0% - tada nema gonjenja, niti osjemenjivanja
- Dnevni obrok za odličnu kravu u vrhu laktacije (oko 45. dan):
- 20 kg odlične sjenaže + 20 kg silaže + 12 kg smjese (u barem 4 porcije)
= dovoljno za 40 kg mlijeka/dan

DRUGA POLOVINA I KRAJ LAKTACIJE

- kad je krava potvrđeno bređa, lakše ju je hraniti, najvažniji dio je obavljen
 - u glavnom dijelu laktacije najvažnije je kravu hraniti ekonomično, da što više mlijeka proizvede iz voluminozne krme, a zobanje dobiva „prema zaslugama“
 - cilj je u laktaciji proizvesti više od 4.000 kg mlijeka iz voluminozne krme, a ostatak iz zobanja
 - u zadnjoj trećini laktacije paziti da se krava ne predeblja, u suhostaj mora ući u srednjoj kondiciji (3.5), zato se obično mora smanjivati silaža i zobanje, a po volji davati krma s livada
- ZAKLJUČAK:** točnost, preciznost, planiranje, doziranje – nikako ne „od oka“ ili svima isto